

Från doktorsexamen
till professur –
mina år på IUI 1981–1990

Anders Björklund

SÄRTRYCK ur Magnus Henrekson och Göran Albinsson Bruhner (red.),
IFN 1939–2014 – 75 år av ekonomisk forskning

 INSTITUTET FÖR
NÄRINGSLIVSFORSKNING

Ekerlids Förlag

FRÅN DOKTORSEXAMEN TILL PROFESSUR – MINA ÅR PÅ IUI 1981–1990

ANDERS BJÖRKLUND

Jag disputerade vid Handelshögskolan i Stockholm i slutet av november 1981. Ett par månader dessförinnan hade jag blivit kontaktad av dåvarande chefen för IUI, Gunnar Eliasson, som erbjöd mig anställning som forskare. Detta anbud accepterade jag utan någon längre betänketid. Jag ville gärna fortsätta med forskning och som 31-årig trebarnsfar kändes det bra med en riktig anställning. IUI framstod också som en attraktiv forskningsmiljö. Jag samarbetade vid denna tid en del med Bertil Holmlund, som kommit till IUI från Umeå några år tidigare. Jag vill minnas att jag började min anställning redan den 1 november, så jag kunde glädja mig åt en hygglig forskarlön redan under min sista månad som doktorand.

Min avhandling handlade om vad som då kallades arbetslöshetens dynamik. Jag studerade arbetslöshetens storlek genom att separat mäta och analysera inflödet till arbetslöshet och dess varaktighet, det senare är ett dividerat med sannolikheten att lämna arbetslöshetstillståndet. Jag undersökte också arbetslöshetens individuella välfärdseffekter, hur arbetslösa individers välfärd påverkas, som en funktion av inflöde och arbetslöshetens varaktighet.

Ett kapitel i min avhandling – om de faktorer som bestämmer cykliska fluktuationer i arbetslöshetens längd – var samförfattat med Bertil Holmlund och således delvis en IUI-produkt. Det publicerades våren 1981 i topptidskriften *American Economic Review* (Björklund och Holmlund 1981). Att jag i min avhandling lyckades få med en sådan publikation ledde naturligtvis till ett och annat höjt ögonbryn. Men i dag värderar jag inte denna artikel som någon av mina främsta. Den är inte heller särskilt citerad. Ibland brukar man säga att vissa viktiga artiklar erhåller få citeringar på grund av att de effektivt tar död på en idé. Men det vore nog förmätet att hävda att så varit fallet med denna studie. Däremot tycker jag vår ansats – att studera tidsserier av aggregerade sannolikheter att lämna arbetslöshetstillståndet med uppdelning på kortvarigt, medellångt och långvarigt arbets-

lösa – var konstruktiv. Huvudresultatet var att längden på individers arbetslöshet i både Sverige och USA framför allt drevs av tillgången på vakanser – ett slags keynesiansk mekanism – och inte av inflationsöverskningar – en mekanism som var på modet bland vissa makroekonomer vid denna tid. Jag är förvånad över att vår studie inte har följts upp av fler, men då avseende andra arbetslöshetsmekanismer.

HUS-PROJEKTET

Samarbetet med Bertil Holmlund innebar att jag vistades en hel del i IUI:s lokaler redan från slutet av 1979 och framåt. Vid anställningen gavs jag frihet att fortsätta med forskning om arbetslöshet och arbetsmarknadspolitik. Men institutets främsta skäl var troligen att få min medverkan i ett nystartat projekt kallat HUS (Hushållens ekonomiska levnadsförhållanden). I en databas skulle ett urval av svenska hushåll följas över tiden. Förebilden var amerikanska PSID (Panel Study of Income Dynamics). Eftersom jag använt det svenska panelmaterialet Levnadsnivåundersökningen (LNU) i min avhandling hade jag erfarenhet av mikroekonometri; ett vid den tiden tämligen nytt inslag i den nationalekonomiska professionen.

Arbetet med HUS-projektet blev mycket lärorikt. Det leddes med säker hand av Anders Klevmarken. En första uppgift var att konstruera det frågeformulär som SIFO:s intervjuare skulle använda vid sina hembesök hos några tusen utvalda svenska hushåll. Bertil och jag arbetade särskilt med frågorna om arbetsförhållanden, dvs. löner, arbetstider, arbetsmiljö, utbildning med mera. Vi hade två förebilder, dels det svenska LNU-materialet, dels amerikanska PSID. Avsikten var att uppnå jämförbarhet med båda, men också att fånga in ny och unik information. Under denna verksamhet hade vi besök av Greg Duncan från University of Michigan. Han hade medverkat i PSID:s datainsamling och använt detta material i sin egen forskning. Greg bidrog mycket med sina erfarenheter. Särskilt lärorikt för mig var hur han granskade mikromaterialens interna konsistens.

En andra givande uppgift var att runt om i landet utbilda SIFO:s intervjuare så att de var väl förberedda vid sina hembesök. Både de och SIFO:s forskningsledare gjorde ett gott intryck på mig.

Fältarbetet med HUS-projektet inleddes med en ambitiös provundersökning under 1983. Den första reguljära intervjuomgången genomfördes 1984. Den andra omgången, som var viktig för att den skulle resultera i en panel, planerades till våren 1986. Här uppstod en del dramatik. Tidpunkten sammanföll nämligen med den mycket intensiva debatten kring det s.k. Metropolitmaterialet, en undersökning av personer födda år 1953 och boende i Stockholm i början av 1960-talet. I denna debatt – Metropolitdebatten – ifrågasattes värdet av individbaserade da-

tamaterial i största allmänhet och i synnerhet hävdade högljudda kritiker att dylika material utgör en fara för de svarandes integritet. Konsekvensen blev bland annat att svarsfrekvensen i SCB:s olika undersökningar sjönk ordentligt. Anders Klevmarken gjorde (den säkert helt rimliga) bedömningen att det var bäst att skjuta den andra HUS-omgången på framtiden. Den genomfördes dock senare under 1986, men troligen blev svarsfrekvensen lidande ändå. Min nuvarande kollega på Institutet för social forskning (SOFI), sociologiprofessorn Sten-Åke Stenberg, har för övrigt nyligen (när urvalspersonerna i Metropolitmaterialet fyllde 60 år) kommit ut med en underbar bok om resultaten från denna undersökning och den intensiva debatt som pågick 1986 (Stenberg 2013).

När intervjuerna väl var klara, efter en hel del arbete med att minska bortfallet, återstod kodning och rättning. Även sådan verksamhet ger insikter som är värdefulla, när man som forskare sitter med ett mikromaterial och ska genomföra statistiska analyser. Jag är ändå glad över att merparten av denna uppgift utfördes i Göteborg under Anders Klevmarkens ledning och med de främsta insatserna från Paul Olovsson.

Mina egna vetenskapliga alster baserade på HUS-materialet blev kanske inte så många och avancerade. Men det blev några intressanta analyser av rörligheten på arbetsmarknaden (Björklund och Holmlund 1989 och Björklund 1989a). Jag gjorde också några enkla, men (enligt min uppfattning) viktiga analyser av den svenska lönestrukturen (Björklund 1986, 1987). Jag använde också svaren på frågorna om faktiska, möjliga och önskade arbetstider i en rapport till en offentlig utredning av arbetstider som leddes av en ung riksdagsledamot vid namn Mona Sahlin (Björklund 1989b).

ETT ÅR I USA OCH ARBETSMARKNADSPOLITIK

Redan när jag började vid IUI hade jag en stark önskan att få tillbringa ett år i USA. Från Handelshögskolan fanns ett löfte om lite stipendiepengar. Expertgruppen för utvärdering av arbetsmarknadspolitik, EFA, vid Arbetsmarknadsdepartementet hade givit ett mindre forskningsanslag avseende utvärdering av arbetsmarknadsutbildning. Gunnar var också positiv till en sådan vistelse och den kolliderade inte nämnvärt med mitt arbete för HUS-projektet. Trots att jag hade tänkt finansiera vistelsen i USA med ”egna pengar” bidrog Gunnar genom att jag fick behålla en del av IUI-lönen.

Jag tillbringade läsåret 1982–83 vid University of Wisconsin i Madison. Min handledare från Handels, Karl-Göran Mäler, hade förmedlat en kontakt med sin kollega Robert Haveman vid detta universitet. På det personliga planet blev året mycket givande för hela familjen, men också professionellt för mig. Jag ville särskilt förkovra mig ifråga om forskningsmetoder. Jag hade med mig data för att

studera effekterna av svensk arbetsmarknadsutbildning och ville förkovra mig på metodsidan. De stora och kända namnen vid institutionen var mycket generösa med sin tid. Det var också här jag blev medveten om att det fanns ett etablerat fält inom nationalekonomin som kallades *labor economics*.

Under ett tidigt samtal med den kände ekonometrikern Arthur Goldberger fick jag tips om ett ofullbordat utkast till artikel av en annan gäst för läsåret vid institutionen, Robert Moffitt. Denne visade sig vara en tystlåten men synnerligen kompetent person. Senare har han bland annat varit huvudredaktör för professionens högst värderade tidskrift, *American Economic Review*. Jag fick läsa hans utkast och blev fascinerad. Grundidén är enklast att illustrera med fallet om forskaren som på basis av en grupp önskar skatta individeffekter (på exempelvis inkomster) av beslut att t.ex. flytta eller genomgå en utbildning. Det är då rimligt att tala om en genomsnittlig effekt av beslutet ifråga. Men det är också naturligt att utgå från att detta genomsnitt rymmer stor variation mellan individer. Det finns ju både intäkter (i form av högre framtida inkomst) och kostnader (för flyttning eller utbildning) som varierar mellan individer. Vidare är det troligt att de individer som studeras åtminstone delvis kan observera och basera sina beslut på en jämförelse mellan intäkterna och kostnaderna. Detta får som följd att deltagarna består av personer som har mycket att vinna på beslutet. Kontrollgruppen kommer däremot att utgöras av personer som förlorar på beslutet. Det är uppenbart att detta ställer till problem när man vill skatta effekterna genom att på något sätt jämföra utfallen mellan deltagare och icke-deltagare.

Moffitts bidrag var att formulera en ekonometrisk modell som beaktar skillnader mellan individer vad gäller intäkter och kostnader för det aktuella beslutet. Dessa skillnader brukar kallas för "heterogenitet" och eftersom de inte kan observeras av forskaren så kallas fenomenet för "icke observerbar heterogenitet". Min tanke var att detta synsätt också har konsekvenser för hur man skall se på "effekten" av det beslut som studeras, något som Moffitt inte alls tog upp i sitt utkast. Det var ganska uppenbart att man kunde definiera och estimerar den genomsnittliga inkomsteffekten för dem som flyttat eller utbildat sig. Detta har senare i litteraturen kommit att kallas "den genomsnittliga effekten för dem som deltar" eller "*average treatment effect for the treated*". Men eftersom det här finns både intäkter och kostnader med i bilden kan man också identifiera nettoeffekten som bestående av intäkter minus kostnader. Vi kallade detta för välfärdseffekten, och argumenterade för att det motsvarade ett centralt begrepp inom kostnads- och intäktsanalys, nämligen "kompenserande variation" eller "betalningsviljan" för utbildningen, om det nu var fråga om en utbildning.

Ytterligare ett bidrag var att jag menade att det vid sådan heterogenitet är rimligt att söka efter *marginella effekter*. Skillnaderna i effekter mellan individer leder till att det normalt finns vissa individer som har mycket att vinna på beslu-

tet, vissa som förlorar, men också en del som ligger på marginalen. Om det då handlar om ett utbildningsprogram och en politisk åtgärd som gör programmet mer attraktivt genom att exempelvis höja utbildningsbidragen, blir frågan om de som lockas att delta får positiva eller negativa effekter av att delta. Den omvända frågan uppstår vid sänkta utbildningsbidrag. Till saken hörde också att det vid denna tid var svårt att locka arbetssökande till svensk arbetsmarknadsutbildning och AMS önskade höja utbildningsbidragen. Det kändes därför mycket relevant att identifiera sådana marginella effekter – marginella behandlingseffekter – i den modell vi jobbade med och försökte estimeras. Jag lyckades visa att det gick att identifiera sådana marginella effekter från Moffitts modell. När vi skattade modellen på svenska data fick vi som resultat att de marginella effekterna var negativa. Tolkningen var således att de som skulle ha lockats att delta genom höjda utbildningsbidrag skulle ha fått sänkta inkomster på arbetsmarknaden till följd av utbildningen.

Vår definition av marginella effekter har senare visat sig ha betydande likheter med begreppet LATE, *local average treatment effects*. LATE har blivit den gängse tolkningen av kausala effekter som estimeras med den allt mer populära instrumentvariabelmetoden. Här är tanken att använda variation som kan fylla samma funktion som den som skapas av ett randomiserat experiment. För fallet med avkastning på utbildning har ett vanligt instrument varit en utbildningsreform som genomförs vid olika tillfällen i olika delar av ett land. Den svenska grundskole-reformen är ett bra exempel på detta. När man utnyttjar just den variation i utbildning som skapas av en sådan reform tolkas effekten som LATE. Den ledande ekonometrikern James Heckman föredrar dock ofta vårt begrepp – marginella effekter – framför begreppet LATE som utgångspunkt för att definiera olika politikrelevanta effektbegrepp.

Redan mycket tidigt blev både Moffitt och jag skeptiska till de empiriska resultaten, som dessutom visade sig vara mycket känsliga för små ändringar av de variabler som vi lät ingå i modellen. Men de begreppsmässiga bidragen kändes mycket relevanta, och vi fick beröm av Goldberger när vi avslutade året med att ge seminarium på vårt utkast till artikel.

Det tog några år för oss att få artikeln slutligt accepterad för publicering, så en del arbete på den gjordes när jag var tillbaka på IUI. Vi fick först ”nej” från två (i och för sig mycket bra) tidskrifter. Men vi fick ”ja” från *Review of Economics and Statistics* sedan en referee hyllat artikeln på det konceptuella planet, medan en annan föreslagit avslag då modellen skulle vara omöjlig att estimeras. Jag tyckte redan då att det låg en hel del i båda dessa uppfattningar. Att redaktören i detta läge valde att acceptera artikeln kan ha berott på att Moffitt var på väg att efterträda honom.

Denna artikel har blivit en av mina mest citerade och i många etablerade ve-

tenskapliga kretsar är jag nog mest känd för mitt medförfattarskap till densamma. I stort sett all uppmärksamhet har kretsat kring begreppet ”marginella behandlingseffekter”, medan vårt välfärdsmått inte rönt något intresse. Detta har förvånat mig då jag trodde att kopplingen till kostnads- och intäktsanalys skulle uppskattas. Jag hyser dock fortfarande förhoppningar om att vårt välfärdsmått ska uppmärksammas och tillämpas i några empiriska studier.

Jag blev sedan intresserad av hur randomiserade experiment bör utformas så att man kan skatta de marginella effekterna av att öka eller minska volymen på en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Dessa funderingar resulterade först i en artikel i min favorittidskrift under årens lopp, *Journal of Human Resources* (Björklund 1988). Jag trodde att den skulle få praktisk betydelse i USA där det fanns – och fortfarande finns – en tradition att utvärdera politik med sådana experiment. Men artikeln har i stort sett inte citerats alls och inte heller på andra sätt fått någon uppmärksamhet. Detta trots att jag ansträngt mig en hel del för att sprida den bland forskare på området. Jag kan dock trösta mig med att en av de sakkunniga när jag sökte min professur på SOFI – norrmanen Steinar Strøm – i sitt utlåtande skrev att artikeln ”viser att Björklund ikke trenger medforfattere for å levere vesentlige och tyddig skrevete bidrag”.

Under denna tid gick jag också igenom tidigare genomförda experiment på det arbetsmarknadspolitiska området. Jag hade först en misstanke att flera (i USA) välkända experiment skulle vara felaktigt designade genom att de inte hade beaktat de skillnader i effekter som var utgångspunkten för Moffitt och mig. Men det visade sig att så inte var fallet; jag blev snarast imponerad över hur genomtänkta de amerikanska experimenten var. Den skrift som min genomgång resulterade i blev i stället närmast en plädering för randomiserade experiment i Sverige (Björklund 1989c).¹ Jag har presenterat denna rapport – eller varianter av den – åtskilliga gånger hos departement och myndigheter. Jag hade den också som bas för en föreläsning på en utredarlinje vid Stockholms universitet, som jag gav en gång per termin under många år. Det gick dock trögt att få gehör för tanken att i Sverige utvärdera politik på detta sätt. Under de allra sista åren – och troligen tack vare arbetet vid IFAU i Uppsala – har dock några projekt med randomiserad uppläggning genomförts. Jag tror inte att mina insatser har bidragit så mycket till denna senare utveckling.

Vid mitten av 1980-talet blev jag också intresserad av arbetslöshetsförsäkringen, vilken jag alltid sett som en integrerad del av arbetsmarknadspolitiken. Tillsammans med Bertil Holmlund skrev jag en översikt till en volym om socialförsäkringar till den nyinrättade Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi,

1 Senare har jag något utvecklat tankarna i Björklund (1988, 1989c) tillsammans med Håkan Regné (Björklund och Regné 1996).

ESO (Björklund och Holmlund 1983). Det var Birgitta Swedenborg som samordnade denna bok. Bertil och jag fortsatte arbetet med frågor kring arbetslöshetsförsäkringen och publicerade senare också en vidareutvecklad version av ESO-boken på engelska (Björklund och Holmlund 1991). För mig innebar detta arbete en del nyttig inläsning av teori för osäkerhet och försäkringar, där jag dock inte kan hävda att jag gjort några direkta bidrag. Arbetet med arbetslöshetsförsäkringen innebar också att vi lärde oss mer om institutionella förhållanden som hur de särskilda arbetslöshetskassorna arbetade och hur förmedlingarna genomförde den kontrollfunktion som ligger i arbetslöshetsförsäkringen.

PERSONLIGHETER PÅ IUI

När jag ser tillbaka på åren vid IUI går mina tankar lika mycket till de kolleger jag lärde känna som till de projekt jag jobbade med. Den forskare som jag kom att ha mest samröre med var Bengt-Charter Ysander. Skälet var att han blev ordförande för Nationalekonomiska Föreningen under tvåårsperioden 1984–85 och bad mig att bli sekreterare. Denna syssla tog en del tid men gav också värdefulla kontakter. Jag fortsatte sedan som sekreterare ytterligare ett par tvåårsperioder; för Tony Hagström, dåvarande generaldirektör för Televerket, och för Handelshögskoleprofessorn Karl-Göran Mäler.

Bengt-Charter var en av de färgstarkaste personer jag lärt känna under mitt yrkesliv. Han var oerhört kunnig, både i nationalekonomi och allmänna samhällsfrågor. Särskilt kunde han mycket om statsförvaltningen. Han verkade känna ”alla”, både politiker och tjänstemän på ledande poster. Han kunde dock vara tämligen kritisk och ibland närmast cynisk. Uttalanden och händelser tolkades ofta i termer av strategiska spel om budgetmedel. Bengt-Charter tilltro till den offentliga sektorn var dock tillräckligt stark för att han skulle vara socialdemokrat. Han var inte politiskt aktiv och tog ej heller den dåvarande socialdemokratiska regeringens politik i särskilt försvar. Men han var helt klart en ”s-märkt nationalekonom” som man sade på den tiden. Något som självfallet var välbekant på IUI där ingen ansåg att det var särskilt märkligt. Jag tycker detta visar att det var ”högt i tak” på institutet. Visst hände det att man diskuterade vad finansierarna skulle säga om vissa resultat, men i allt väsentligt kändes IUI som ett rent akademiskt forskningsinstitut.

Det jag minns mest av Bengt-Charter är dock hans stilkänsla. Denna kom väl till pass när han ledde Nationalekonomiska Föreningens möten, som traditionsenligt ägde rum på kvällstid på Handelshögskolan. Normalt arbetade Bengt-Charter aldrig hemma. Han var på sitt arbetsrum sex–sju dagar i veckan, och klart mer än åtta timmar per arbetsdag; jag tvivlar för övrigt på att han tog ut någon semester att tala om. Men när det var dags för möte med föreningen satt han alltid hemma under dagen och anslöt under kvällen till den inledande middag

som talarna inbjöds till på en restaurang i närheten av Handels. Då var han mycket väl förberedd, först för en givande middagskonversation, sedan med briljanta och generösa presentationer av talarna, och slutligen med genomtänkta kommentarer till anförandena.

En stor personlighet var också Bo Axell, som alltid var debattlysten om forskning och politik. Hans forskning var mycket teknisk och svårtillgänglig för många, särskilt för dem på Industriförbundet som följde IUI:s verksamhet. Paradoxalt nog låg dock Bos främsta styrka inte på det tekniska planet utan i förmågan att intuitivt förklara det ekonomiska innehållet i komplicerade modeller. Denna kapacitet demonstrerade han bland annat i en skrift som fick den något missvisande titeln *Kan inflation förbjudas?* (Axell 1985). Här förklarar han budskapet i sina tekniska produkter på ett sätt som är tillgängligt för en bred läsekrets.

På seminarier och i andra vetenskapliga sammanhang kunde Bo ibland uppfattas som lite besvärlig. Han var tydlig och bestämd i sina uppfattningar. Om en problemställning ställer krav på en allmän jämviktsmodell håller det inte att komma med en partiell jämviktsmodell! Jag hade inga svårigheter härvidlag utan lärde mig mycket av honom. Jag tyckte att han för det mesta hade helt rätt, men annars fel på ett instruktivt sätt.

Bos karriär slutade tyvärr i förtid på grund av personliga problem. Dessa borde vi andra kanske ha upptäckt redan på 1980-talet, men vi var nog antingen för självupptagna eller för okunniga för att se dem.

Mycket värdefullt för mig i min tillämpade ekonometriska verksamhet var dagliga kontakter med Erik Mellander, som var flera år yngre än jag. Erik hade lockats till IUI av Bengt-Christer och de samarbetade en hel del. För mig framstod Erik som något av en levande uppslagsbok om ekonometrisk metod och teori, och detta redan innan han var klar med sin civilekonomexamen vid Handelshögskolan.

Till rumsgrannarna och de regelbundna lunchätarna hörde också Nils-Henrik Schager. Han hade arbetat på SAF med dess chefsekonom Karl-Olof Faxén. Under IUI-tiden arbetade han med den avhandling som han senare kom att lägga fram vid Uppsala universitet med Bengt-Christer som handledare. Nils-Henrik bidrog till diskussionerna med sina stora empiriska kunskaper om svensk lönebildning som han också satte in i ett teoretiskt sammanhang.

Ett givande inslag på IUI var även alla internationella gäster. Gunnar insåg vikten härav och uppskattade också själv besöken, särskilt de från USA. Jag har redan nämnt Greg Duncan som bidrog till HUS-projektet. Greg har sedan dess genomgått en fascinerande förvandling som forskare; en process som på sätt och vis också symboliserar breddningen av den nationalekonomiska disciplinen. Hans forskningsområde under senare år kan sägas ha varit *child development*, vilket ligger mycket nära utvecklingspsykologi, där han blivit i hög grad etablerad. Han

har särskilt studerat hur föräldrars beteende och ekonomiska resurser påverkar barnens framtid. Våra vägar har korsats när jag under senare år arbetat med frågor kring intergenerationell rörlighet och familjebakgrundens betydelse. Vi har bidragit till samma bokvolymmer men aldrig samförfattat artiklar.

En annan frekvent gäst var James ”Jim” Albrecht, som först hade tjänst vid Columbia University i New York och senare hamnade på Georgetown University i Washington, DC. Han samarbetade på 1980-talet med både Bo Axell och Bertil Holmlund, och hjälpte Gunnar med dennes skötebarn MOSES-modellen. Flera andra på IUI lärde också känna Jim som en mycket sympatisk kollega med sylvass skärpa i både tal och skrift. Jag har hållit kontakten med honom under hans många återkommande besök i Sverige. Vi har fått två artiklar om löneskillnader i Sverige publicerade. Till dessa var även Jims hustru Susan Vroman medförfattare (Albrecht, Björklund och Vroman 2003, 2011). Den första, som fått störst genomslag, handlar om löneskillnaderna mellan män och kvinnor. Vi använder en ekonometrisk metod som gör det möjligt att avslöja mönster som brukar motivera begreppet ”glastak” för kvinnors löner. Löneskillnaden mellan kvinnor och män är i genomsnitt lägre i Sverige än i USA. Bland de högvärlönde är det dock klart tvärtom. Vid jämförelser på allt högre nivåer växer således löneskillnaden mellan män och kvinnor i Sverige. I USA finner vi inget sådant mönster. Det är således motiverat att tala om glastak i Sverige men inte i USA. Denna uppsats är såväl min som Jims och Susans (hittills!) mest citerade arbete. Metoden är lätt att tillämpa, vilket lockat till många liknande studier avseende andra länder och även avseende löneskillnaderna mellan andra grupper. Därav de många citeringarna.

MITT BOKSLUT FÖR IUI

I ganska exakt åtta år var jag knuten till IUI. Dock med avbrott för året i USA och på deltid under perioden 1986–89 då jag verkade som docent vid Institutet för social forskning, SOFI, vid Stockholms universitet. Den 1 februari 1990 tillträdde jag vid detta institut den professur i ”nationalekonomi, särskilt utvärderande arbetsmarknadsforskning” som jag innehaft sedan dess. Faktum är att jag redan tidigt under 1990 ändrade min forskningsinriktning ganska ordentligt. I synnerhet lämnade jag det arbetsmarknadspolitiska området för att istället ägna mig åt fördelningsfrågor. Och då särskilt intergenerationell rörlighet eller, som jag föredrar att kalla det, ”familjebakgrundens betydelse för hur det går på arbetsmarknaden i vuxen ålder”. Jag räknar också mina bidrag på detta område som mina främsta.

Kursändringen skedde på eget initiativ och återspeglade både personliga intressen och de forskningsmöjligheter som svenska data medgav. Den ändrade inriktningen får inte tolkas som att mina år vid IUI saknade nytta. Tvärtom värderar jag mina år på IUI mycket högt.

Perioden mellan 30 och 40 års ålder är självfallet viktig i alla levnadsbanor, men kanske i synnerhet i en forskarkarriär. Då vill det till att hitta sina komparativa fördelar och att utnyttja dem på ett produktivt sätt. Lika viktigt är det att etablera ett bra kontaktnät i forskarsamhället. Som jag försökt visa på dessa sidor var IUI för mig en utmärkt miljö. Jag fick umgås med kompetenta och färgstarka kolleger, fick lära mig mycket om datainsamling och metoder och jag hade mycket stor frihet att välja de forskningsfrågor jag var intresserad av.

REFERENSER

- Albrecht James, Anders Björklund och Susan Vroman (2003), "Is There a Glass Ceiling in Sweden?". *Journal of Labor Economics*, vol. 21, nr 1, 145–177.
- Albrecht James, Anders Björklund och Susan Vroman (2011), "Unionization and the Evolution of the Wage Distribution in Sweden: 1968 to 2000". *Industrial and Labor Relations Review*, vol. 64, nr 5, 1039–1057.
- Axell, Bo (1985), *Kan inflation förbjudas?*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Björklund, Anders (1986), "Assessing the Decline of Wage Dispersion in Sweden". Sid. 101–112 i *IUI Yearbook 1986–87*. Stockholm: IUI.
- Björklund, Anders (1987), "A Comment on the Wage Structure and the Functioning of the Labor Market". I Claes-Henric Siven, red., *Unemployment in Europe*. Stockholm: Timbro.
- Björklund, Anders (1988), "What Experiments Are Needed for Manpower Policy?". *Journal of Human Resources*, vol. 23, nr 2, 267–277.
- Björklund, Anders (1989a), "Potentials and Pitfalls of Panel Data – the Case of Job Mobility". *European Economic Review*, vol. 33, nr 2–3, 537–546.
- Björklund, Anders (1989b), "Faktiska, möjliga och önskade arbetstider". Bilaga 3 till SOU 1989:53, *Arbetstid och välfärd: betänkande av Arbetstidskommittén*. Stockholm: Allmänna Förlaget.
- Björklund, Anders (1989c), *Klassiska experiment inom arbetsmarknadspolitiken*. Forskningsrapport nr 37. Stockholm: IUI.
- Björklund, Anders och Bertil Holmlund (1981), "The Duration of Unemployment and Unexpected Inflation: An Empirical Analysis". *American Economic Review*, vol. 71, nr 1, 121–131.
- Björklund, Anders och Bertil Holmlund (1983), "Arbetslöshetsersättningen i Sverige – motiv, regler och effekter". I *Inför omprövningen*. Stockholm: Liber.
- Björklund, Anders och Bertil Holmlund (1989), "Job Mobility and Subsequent Wages in Sweden". I Jouke van Dijk, Hendrik Folmer, Henry Herzog och Alan Schlottmann, red., *Migration and Labor Market Adjustment*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Björklund, Anders och Bertil Holmlund (1991), "The Economics of Unemploy-

ment Insurance: The Case of Sweden”. I Anders Björklund, Robert Haveman, Robinson Hollister och Bertil Holmlund, *Labour Market Policy and Unemployment Insurance*. Oxford: Oxford University Press.

Björklund, Anders och Robert Moffitt (1987), ”The Estimation of Wage Gains and Welfare Gains from Self-Selection Models”. *Review of Economics and Statistics*, vol. 59, nr 1, 42–49.

Björklund, Anders och Håkan Regnér (1996), ”Experimental Evaluations of European Labour Market Policy”. I Günther Schmid m.fl., red., *International Handbook of Labour Market Evaluation*. Cheltenham, UK och Northampton, MA: Edward Elgar.

Stenberg, Sten-Åke (2013), *Född 1953. Folkhemsbarn i forskarfokus*. Umeå: Borea bokförlag.

FÖRFATTARPRESANTATION

Foto: Allan Seppe/SNS

Anders Björklund är född 1950 och disputerade i nationalekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm år 1981. Han var verksam som forskare vid Industriens Utredningsinstitut (IUI) från hösten 1981 till och med 1989. Han utnämndes 1990 till professor i nationalekonomi, särskilt utvärderande arbetsmarknadspolitik, vid Institutet för social forskning (SOFI) vid Stockholms universitet. Han vistades som gästforskare vid University of Wisconsin under läsåret 1982–83, och som gästprofessor vid University of Michigan under läsåret 1995–96.

När det gäller den s.k. tredje uppgiften för universitetsbaserade forskare så har Björklund framför allt deltagit i ett antal rådsrapporter från Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS), nämligen två rapporter med Konjunkturrådet, fem med Valfärdspolitiska rådet och de två NBER-rapporterna (1995 och 2006). Björklund var också under åren 1990–1998 ledamot av Ekonomiska rådet vid Finansdepartementet och är sedan 2012 ledamot av detta råds efterföljare, det Finanspolitiska rådet.

Björklund var ordförande för Nationalekonomiska Föreningen 2008–2010, och under 2003–2004 också redaktör för dess tidskrift *Ekonomisk Debatt*. Under 2001, och efter en längre tid som styrelseledamot, var han ordförande för European Society of Population Economics.

Björklund har under tre olika perioder (1992–1994, 2000–2002, och 2009–) varit föreståndare för Institutet för social forskning (SOFI) vid Stockholms universitet. Institutet sysselsätter numera drygt 80 forskare (inklusive doktorander och assistenter) varav ungefär hälften är nationalekonomer och hälften sociologer.